

Хеірабаді Мохсен,
докторант Міжрегіональної Академії
управління персоналом, м. Київ

УДК 378.111

Студентське самоврядування як засіб розвитку менеджерських якостей студентів

Процеси глобалізації, які відбуваються у сучасному світі, спонукають до підвищення якості професійної підготовки сучасних фахівців, що є одним із чинників виникнення єдиного економічного і культурного простору, спільного європейського ринку праці, й, відповідно до цього, необхідності пристосування людини до нових умов, зокрема, конкурентоспроможності фахівців. У зв'язку з цим виникло таке поняття, як транснаціональна соціальна мобільність населення, яке виражається в професійному, кваліфікаційному, соціальному, галузевому, територіальному та інших переміщеннях індивідів, їхніх шансах на успішну кар'єру.

Більшість науковців розглядають мобільність як підґрунтя ефективного реагування особистості на «виклики» сучасного суспільства, що забезпечує гнучку орієнтацію та діяльнісне реагування у динамічних соціальних і професійних умовах, готовність до змін, успіх у своїй життєдіяльності. Багатовимірність сучасних досліджень пов'язана з багатозначністю визначень й трактувань мобільності у науковій літературі (соціальна, професійна, культурна, трудова та ін.).

Ступінь соціальної мобільності часто використовується як показник рівня відкритості й рухомості суспільства і, навпаки, його консервативності, замкнутості, а соціально-професійна мобільність є невід'ємним фактором демократизації, важливою тенденцією, яка посилює процес стирання класових відмінностей та зближення соціальних груп.

Відомо, що поняття соціальної мобільності є досить складним й багатогранним, класифікується на декілька типів, зокрема, на *горизонтальний* та *вертикальний*. Під горизонтальною соціальною мобільністю розуміється перехід індивіда або соціального об'єкта з однієї соціальної групи до іншої, що розташовані на одному й тому ж рівні. Під вертикальною соціальною мобільністю – переміщення по кар'єрних сходах. У даній статті ми торкнемося саме *вертикальної* мобільності, яка в системі трудової, професійної мобільності означає кар'єрний розвиток людини.

Зазначимо, на сучасному ринку праці не всі фахівці за посадою є менеджерами, але дуже часто виконують їхні функції. За визначеннями

сучасних науковців, менеджер визначається як член організації, який здійснює управлінську діяльність та вирішує управлінські задачі [2], при цьому на ієрархічних рівнях управління виділяють менеджерів вищого (голова правління, члени ради директорів, директори), середнього (керівники лінійних підрозділів, начальники підрозділів апарату управління) та нижчого (керівники первинних колективів, які мають у своєму підпорядкуванні тільки виконавців) рівнів [2].

Оскільки менеджер – це фахівець, який оптимізує виробничий процес, здійснює сервіс щодо створення умов для виробництва й творчості [2], то поняття «менеджер» можна кваліфікувати як універсальне. Це висуває на перший план нові вимоги до фахівців, здатних ефективно працювати у сучасних умовах, всебічно обізнаних спеціалістів, їхньої професійної та соціальної культури і компетентності.

Відповідно до міжнародних стандартів, сучасний конкурентоспроможний фахівець має бути не тільки професійно та технічно компетентним, а й ефективним *менеджером*: він повинен володіти лідерськими якостями, розвинутою комунікативною культурою, системним сприйняттям виробничої реальності, вмінням інтегрувати досвід прийняття професійних рішень, тобто, мати управлінську компетентність.

Науковці зазначають декілька шляхів успішного формування управлінської компетентності студентів [2], серед яких згадується створення професійно-розвивально-креативного середовища, яке б сприяло розвитку самореалізації особистості у процесі професійної підготовки у вищій школі, розвитку самостійності, ініціативності, вміння приймати рішення, відповідальності за себе та колектив, формування навичок безконфліктної взаємодії; розвиток вмінь щодо організації толерантних взаємозумовлених відносин. Цінними дослідженнями з даної проблеми є роботи таких науковців у галузі педагогічного моделювання, як Т. Гури, М. Лазарева, С. Павлотенкова, О. Пономарьова, які присвячені розробкам моделей формування управлінської компетентності майбутніх фахівців.

Проте, недостатньо уваги при цьому приділяється такому потужному засобу розвитку ме-

неджерських якостей студентів, як *студентське самоврядування*, адже саме у цьому процесі майбутні громадяни набувають досвіду спілкування та партнерської взаємодії з дорослими, отримують можливість впливати на підготовку локальних нормативно-правових актів освітніх установ, відстоювати права та інтереси суб'єктів навчально-виховної взаємодії, задовольняти актуальні потреби у самоствердженні та самореалізації.

Комплексність, теоретико-практичне значення студентського самоврядування для розвитку навчально-виховного процесу визначили широкий спектр дослідження цього питання у сучасній науці. Проблема самоврядування в учнівських та студентських колективах представлена у працях Г. Амінової, С. Антонова, Н. Асанової, Л. Банкурової, В. Белкіна, І. Беседіна, В. Гаврикова, В. Горчакової, В. Грачева, Б. Грибкової, Ж. Грищенко, Ю. Шикової та інших.

Дослідники вважають студентське самоврядування важливим показником активності молоді у громадському житті. У рамках програми співробітництва країн ЄС у сфері вищої освіти «Tempus», саме студентське самоврядування визначено одним з пріоритетів у сфері управління університетами. Таким чином, у світлі останніх тенденцій розвитку вищої освіти у рамках європейського освітнього простору, студентське самоврядування у вищих навчальних закладах необхідно розглядати не тільки як традицію, але й як механізм побудови моделі університетської освіти у цілому та спосіб ствердження демократичних принципів майбутньої еліти [3].

Варто зазначити, що для успішної діяльності органів студентського самоврядування та особистісного й соціального зростання всіх його суб'єктів, воно має спиратися на такі пріоритетні принципи: рівноправності, виборності, оновлення та наступності, прозорості, демократії, законності, доцільності, гуманності, свободи та відповідальності, розподілу повноважень, звітності тощо.

Як свідчить практика, участь у роботі органів студентського самоврядування допомагає студентам проявити свої інтереси, виявити менеджерські, організаційні здібності, самореалізуватися. У процесі цієї роботи зростає соціально-смівливість, потреба у встановленні міжособистісних контактів, тяжіння до творчого самовиявлення, гнучкість, уміння контролювати себе, оперативність, динамічність, зрілість свідомості; наполегливість у досягненні цілей; самостійне вирішення нетипових проблем; орієнтованість на ре-

зультат; швидкість адаптації при зміні ситуацій; формування міжособистісних стосунків у різновіковому колективі; ініціювання розв'язання нових завдань, що, таким чином, підтверджує ідею про те, що студентське самоврядування відіграє значну роль у підготовці конкурентноспроможного фахівця, придатного до виконання менеджерських функцій і просування у напрямі вертикальної трудової мобільності.

Проте, незважаючи на досить широку масштабітність та активний розвиток інституту студентського самоврядування в Україні, існує ціла низка проблем, що гальмує його ефективну роботу. Основними проблемами сучасного студентського самоврядування в Україні є: необхідність вдосконалення нормативно-правової бази, відсутність достатньої фінансової незалежності, неолік необхідної демократичної політичної культури, дуалізм органів студентського самоврядування та студентських профспілок, низький рівень активності студентів. Саме ці проблеми й обумовлюють подальші напрями наукових розробок та досліджень у сучасному освітньому просторі.

Список використаних джерел

1. *Ванькович У.* Український досвід студентського самоврядування: тенденції, проблеми // *Студентське самоврядування в Україні – К.: «Молодіжна альтернатива», 2004. – С. 11 – 18.*
2. *Іванченко С.А.* Формування професійної мобільності майбутніх економістів у процесі навчання у вищому навчальному закладі. – автореф. дис. 13.00.04 – Одеса – 2005.
3. *Кривцова В.М., Колісниченко Н.М.* Вища освіта та Болонський процес: Конспект лекцій. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2005. – 172 с.
4. *Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи.* Уклад.: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, К.М. Левківський, В.І. Даниленко; відп. ред. М.Ф. Степко. – К.: Освіта України, 2005. – 49 с.
5. *Ценностный мир современного студента / Социологическое исследование // Под ред. В.Т. Лисовского, Н.С. Слепцова. М., 2010. – 242 с.*
5. *Шумская Л.И.* Современное студенчество: возрастные и социально-психологические особенности. // *Психология. — 2009. – № 3. – С. 3 – 11.*

Хеірабаді Мохссен Студентське самоврядування як засіб розвитку менеджерських якостей студентів

У статті розглядається вплив студентського самоврядування на розвиток менеджерських якостей студентів, які мають суттєве значення для професійної конкурентноспроможності та вертикальної професійної мобільності людини на сучасному міжнародному ринку праці.

Ключові слова: студентське самоврядування, соціальна мобільність, вертикальна трудова мобільність, менеджерські якості.

Хеирабади Мохссен Студенческое самоуправление как средство развития менеджерских качеств студентов

В статье рассматривается влияние студенческого самоуправления на развитие менеджерских качеств студентов, имеющих огромное значение для профессиональной конкурентоспособности и вертикальной профессиональной мобильности человека на современном международном рынке труда.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, социальная мобильность, вертикальная трудовая мобильность, менеджерские качества.

Heirabadi Mohssen Student government as a means of development of managerial skills of students

The article analyses the influence of Student Municipality on development of students' management skills, which are very important for their professional competitiveness and vertical professional mobility on the International Labor Market.

Key words: Student Municipality, social mobility, vertical labor mobility, management skills.